

Svetujemo, da knjige, ki so v seznamih razdeljene na običajne stopnje, uporabljate **glede na bralne in jezikovne zmožnosti** bralcev:

- B – primerno za otroke med 3. in 6. letom, **tudi še v zgodnjem bralnem obdobju**
- 1. stopnja – primerno za učence 1., 2. in 3. razredov OŠ, **tudi še na 2. stopnji**
- 2. stopnja – primerno za učence 4., 5. in 6. razredov OŠ, **tudi še na 3. stopnji**
- 3. stopnja – primerno za učence 7., 8. in 9. razredov OŠ, **tudi za srednješolce**

Mentorji sezname vsekakor **dopolnjujte** tudi z drugimi knjigami iz preteklih let in predvsem z novostmi. Po svoji strokovni presoji jih **prilagodite zmožnostim** mladih bralcev, izbirajte in dodajajte pa jih tudi **po njihovih zanimanjih in željah**.

Seznami knjig so pripravljene s pomočjo *Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig*, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana (<http://www.mkli.si/prirocnik/item/451>), in z dovoljenjem PCMKK pri MKL.

Živalstvo

Arnold, Nick: ***Gnusna golazen: grozna znanost***.

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Tony De Saulles. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 141 str. | 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih | živali v naravi, žuželke

(Za anotacijo glej Ganeri, Anita: Ošabni oceani: grozna geografija; GEOLOGIJA, VREMENOSLOVJE)

Bajd, Barbara: 8 zvezkov: preprost določevalni ključ: ***Moje prve alpske rastline, Moje prve pozimi zelene rastline, Moji prvi listavci, Moji prvi kopenski polži, Moji prvi metulji, Moji prvi morski polži in školjke, Moji prvi morski raki, Moje prve morske ribe***.

Ljubljana: Hart, Harting, 2014, 53 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročniki | morje, ribe, živali v naravi

V seriji malih naravoslovnih vodičev profesorice dr. Barbare Bajd, je od leta 2005 izšlo že osem zvezkov. To so preprosti določevalni ključji, ki zajemajo le nekaj deset najbolj znanih predstavnikov našega živalskega in rastlinskega sveta. Čeprav po obsegu skromni, so povsem zadostni, da mladega radovedneža po principu "je ..., če ni ..." pripeljejo do končne identifikacije bitja in ga hkrati navajajo na logiko, ki vlada v svetu sistematike. Kvaliteta teh ključev je predvsem v izbiri vsebin in znanstveni natančnosti, korektno poenostavljeni za rabo otrok. Določevalni ključ z naslovom MORSKE RIBE vsebuje 45 od nekaj več kot 200 vrst morskih rib, kolikor jih živi v Tržaškem zalivu. Izbrane ribe kažejo na pestrost in raznolikost življenja v našem morju od malega morskega konjička do velikega osliča. (VZ)

Cox, Martyn: ***Moj naravni vrt***.

Prev. Jelka Pogačnik. Fotogr. Will Heap. Fotogr. Caroline Hughes. Murska Sobota: Pomurska založba, 2010, 80 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik | vrtovi, živali v naravi

Je ena prvih tovrstnih poučnih knjig, namenjenih otrokom, ki se osredotoča na vrtnarjenje na naravnem vrtu, kar je trend zadnjih let. Otroci lahko tako svoj kotiček vrta čisto sami ali s sodelovanjem odraslih spremenijo v naravni vrt. Pri tem so jim v pomoč najrazličnejši nasveti, postopki in predlogi, kako lahko na svoj vrt privabijo najrazličnejše živali: ptice, žuželke, dvoživke, sesalce, ki pripomorejo, da se vzpostavi naravno ravnovesje brez uporabe škodljivih insekticidov in pesticidov. Otroci, ki nimajo vrta, lahko v omejenem obsegu poskušajo vrtnariti tudi v loncih oziroma

koritih za rože. Tekst je pregleden, otrokom pa so v pomoč tudi nazorne ilustracije, ki še dodatno spodbujajo raziskovanje in opazovanje v naravi. Pomembno je tudi, da je prevod opravila slovenska strokovnjakinja, naravoslovka Jelka Pogačnik. Knjigo dopolnjuje celo nekaj koristnih spletnih naslovov, na katerih lahko otroci najdejo odgovore na svoja vprašanja, in seznam ustanov, ki jih je mogoče v Sloveniji obiskati, od Botaničnega vrta v Ljubljani in Mariboru, ljubljanskega Prirodoslovnega muzeja, Živalskega vrta, do Društva za preučevanje in varstvo netopirjev ter Društva za preučevanje dvoživk in plazilcev. (DLV)

Čotar, Danijel: **Ptičje kvatre.**

Ilustr. Matej Susič. Spr. beseda Jurij Paljk. Gorica, Celje: Goriška Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2015, 171 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], poučno leposlovje, spremna beseda | ptice, živali v naravi

Esenko, Ivan: Več naslovov: **Kako živijo ... kačji pastirji, Kako živijo ... živali, ki ne poznajo šale, Kako živijo čebele, Kako živijo dvoživke, Kako živijo glodavci, Kako živijo gosenice, Kako živijo hrošči, Kako živijo metulji, Kako živijo netopirji, Kako živijo pajki, Kako živijo plazilci, Kako živijo polonice, Kako živijo polži, Kako živijo ptice na krmišču, Kako živijo ptice v gnezdilnicah, Kako živijo sove, Kako živijo zveri, Kako živijo žužkojedi.**

Fotogr. Ivan Esenko. Ljubljana: Okaši, 2014-2015. (Kako živijo), 11 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije

| ekologija, kačji pastirji, živali v naravi, žuželke Izšle tudi kot e-knjige.

Drobne knjižice prinašajo dobro izbrane informacije o posameznih živalih. Ob velikih, nazornih fotografijah avtor predstavi posamezne živalske vrste iz naših krajev (v knjižici o dvoživkah na primer navadnega pupka, hribskega urha, zeleno rego, navadno krastačo, barjansko žabo in zeleno žabo), njihove navade (od načina prehranjevanja pa do načina razmnoževanja), njihov življenjski prostor, njihov pomen v ekosistemu in, kako postopati, če jih srečamo v naravi (dvoživke lahko primemo samo v mokre roke). Prav zaradi avtorjevega smiselnega navezovanja na specifični slovenski prostor, je očitna prednost te izvirne slovenske zbirke pred prevladujočimi prevedenimi poučnimi knjigami o naravi. Esenko je sicer avtor več poučnih knjig, ki so izšle v slovenskem prostoru v zadnjih letih, a pričujoča zbirka, kjer so ilustracije nadomeščene z avtorjevimi fotografijami, je mnogo bolj estetska in pregledna od preteklih. (TB)

Gravier Badreddine, Delphine: **Življenje živali.**

Prev. Maja Bajželj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015. (Moja prva enciklopedija), 67 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO] | živali v naravi

Hatkoff, Isabella; Hatkoff, Craig; Kahumbu, Paula: **Owen & Mzee: resnična zgodba o nenavadnem prijateljstvu.**

Prev. Amanda Mlakar. Fotogr. Peter Greste. Ljubljana: Lepa beseda, 2007, 36 str.

| 5 | 1. stopnja | fotografije, slikanica poučna

| Afrika, mladiči, povodni konji, prijateljstvo, želva, živali v naravi

Poučnoleposlovna slikanica, opremljena z izjemnimi fotografijami, predstavlja obsežen projekt reševanja mladiča nilskega konja po cunamiju, ki je divjal 26. decembra 2004 na afriški obali. Mladič Owen je potreboval mater in 130 let stara želva Mzee, ki je po naravi sicer samotarka, je prevzela skrb zanj; zdaj oba živita v Haller Parku v bližini Mombase. Zgodba o nenavadnem sožitju je ganljiva in očarljiva, obenem pa sporočilo, kako si narava pomaga tudi sama. Učinkovito predstavi prizadevanja ekologov in naravovarstvenikov v obremenjenih okoljih, pa tudi to, kako s skupnimi močmi lahko nastane tako izjemna slikanica. Na kraju so kratke informacije o Keniji, povodnem konju in želvi aldabra ter ustvarjalcih slikanice. Zvemo tudi to, da je center za preučevanje otrok newyorške univerze za vzgojitelje pripravil navodila za pogovor ob njej. Slikanica – posvečena je 250

uslužbencem Lafarge Group, ki so umrli ali so še vedno pogrešani po cunamiju – je dober primer, kako (mladim) bralcem približati določen problem z zgodbo in informacijami ter jih tako čustveno vznemiriti, jim vzbuditi zanimanje ter jih opogumljati v prepričanju, da je kljub vsemu možno in vredno ukrepati za sožitje. (TJ)

Hédelin, Pascale: **Velika knjiga o živalskih mladičih.**

Prev. Metka Kralj. Ilustr. Stéphanie Herrbach. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 38 str.

| 5 | 1. stopnja | [ODLIČNO], okenca, slikanica gibljivka, zavihki | mladiči, odraščanje, živali v naravi

Knjiga o živalih tako z obliko kot z vsebino nadaljuje knjigo *Moje zanimivo telo*, v slovenščino prvič prevedeno leta 2007. Ponuja interaktivno, razumljivo in preprosto, a točno primerjalno analizo psihofizičnega razvoja živali (od zapolnitve, prek rojstva in odraščanja do prihoda nove generacije), predvsem na podlagi primerjave s človekom. Predstavlja različne oblike skrbi za mladiče (od želv, ki so same od valitve jajc naprej, do delfinov, ki si pri skrbi za mladiče pomagajo), obnašanja v skupinah, učenja preživetja v okolju itn. Primerjava različnih sistemov s sorodnimi funkcijami pri različnih živalih – kako npr. svet vidimo mi, kako pa orel, bik ali čebela – omogoča lažje razumevanje, hkrati pa je dobra podlaga za vsakodnevno urjenje spretnosti opazovanja, primerjanja in razumevanja pojavov in procesov v naravi. Tako kot predhodnica je tudi *Velika knjiga o živalskih mladičkih* zaradi dodelanega pristopa primerna že za najmlajše bralce (množica gibljivih sličic, ki nagovarjajo vse čute in estetskost, zagotavlja privlačnost, razbit tekst pa omogoča postopno branje), hkrati pa ponuja vsestransko bazo znanja, ki dosega raven večine enciklopedij za starejše otroke. (TB)

Holing, Dwight: **Neverjetna potovanja: živali so pustolovski popotniki.**

Prev. Minka Ožek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 126 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik | selitve, živali v naravi

Živalske selitve so zaradi iskanja hrane, ugodnejših klimatskih razmer ali varnejših krajev za kotitev mladičev ena najtežjih in stresnih preizkušenj v življenju živali. Od njih je odvisno preživetje vrste. Zdi se, da o selitvah živali vemo že skoraj vse, pa temu ni tako. Šele zadnja leta, ko je šel razvoj elektronike in mehanike v miniaturizacijo, so se biologom in naravovarstvenikom odprle poti do novih ugotovitev. Oddajnik se danes lahko namesti celo na tako majhne živali, kot so kačji pastirji. Raziskovalci so s pomočjo najmodernejše tehnologije prišli do spoznanja, da živali pri iskanju poti (ki je včasih dolga tudi več deset tisoč kilometrov) uporabljajo različne metode, od katerih ostaja najskrivnostnejša zaznavanje Zemljinega magnetnega polja. Ob tem pa je osupljivo, da vedno nezgrešljivo najdejo svoj cilj. *Neverjetna potovanja* so namenjena mlajšim ljubiteljem narave in živalskega sveta. Knjigo odlikujejo jasne in natančne informacije, preglednost in vrhunska fotografija. Za vse, ki se še znajo čuditi pestrosti in skrivnostnosti življenja na našem planetu. (TO)

Hutchinson, Mark: **Plazilci.**

Prev. Andreja Cesar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije | plazilci, živali v naravi

(Za anotacijo glej Vogt, Richard Carl: *Deževni gozd.*)

Jennings, Terry: 4 naslovi: **Male živali, Ptice, Rastline, Sesalci.**

Prev. Marjanca Kos. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010. (Mladi raziskovalec), 32 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | nevretenčarji, živali v naravi

Vse štiri knjige v zbirki *Mladi raziskovalec* imajo enako ureditev: uvodno predstavitev naslovnega pojma, značilnosti in posebnosti skupine ter kratka navodila za opazovanje in priporočila, kako se vesti ob srečanju s predstavnikoma opisane skupine. Poglavlja, ki sledijo uvodu, so dvostranske predstavitve posameznih podskupin z opisi in fotografijami najznačilnejših predstavnikov. Izbor je

prilagojen okolju, ki ga lahko prepoznajo in preverjajo tudi naši otroci. Zadnje poglavje obravnava pojem ogroženosti in na kratko opiše poglobitve vidike problema, povezanega z vsako izmed naslovnih skupin, ter nakaže, kako lahko sodelujemo pri reševanju nastalih težav. Nekatere besede, ki so v knjigah natisnjene odebeleno, so razložene v dodanem slovarju. Na koncu vsakega dela so poleg stvarnega kazala dodani tudi napotki za starše in učitelje. Brez pomena ni niti dejstvo, da so vse fotografije v knjigah avtorizirane. (VZ)

Johnson, Jinny: **Živalski atlas.**

Prev. Tina Stanek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 128 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik | živali v naravi

Atlas, ki ga odlikuje dosledna in jasno razvidna sistematika, je nastal pod zaščitno znamko Animal Planet produkcije Discovery Communications. Ima tri vsebinske enote. V uvodnem, splošnem pregledu sta predstavljena razvrščanje in obseg živalskega kraljestva, zgodovina evolucije in prilagajanj, načini preživetja, današnje stanje živali na planetu, problemi stika s človekom in ogroženost živali. Drugi, zoogeografski del, predstavlja kontinente in njihove ekosisteme. Vsaka uvodna geološka karta kontinenta je opremljena z risbami najznačilnejših živali s podnapisom imena in navedbo strani, na kateri je ta žival opisana. Ob strani so male fotografije naravnih prostorov posameznega kontinenta z navedbo strani, na katerih so opisani. Sledijo strani z opisi teh naravnih prostorov in živali ter s pomanjšanim zemljevidom kontinenta, na katerem je označeno, kje se opisani naravni prostori nahajajo. Fotografije in risbe so nazorne in kvalitetne, s poudarkom na prepoznavnih značilnostih. Zadnji del Atlasa vsebuje pojmovnik (2 strani) z razlagami nekaterih strokovnih izrazov iz naravoslovja ter predmetno kazalo (4 strani). Čeprav morda komu manjka še kakšna "najznačilnejša" žival (npr. Slovenci bi v Evropo uvrstili še rjavega medveda, smo pa zagotovo zadovoljni z uvrstitvijo čebele!) in bi bila za bolj strokovno uporabo dobrodošla dodana latinska imena v predmetnem kazalu, je Atlas po svoji vsebinski in oblikovni urejenosti vzor tovrstnim poučnim knjigam. (VZ)

Kleinelütern Depping, Antje; Peia, Ingrid: **Kako žaba ulovi muho?:** odgovori na vprašanja otrok o živalih.

Prev. Ana Grmek. Ilustr. Petra Dorkenwald. Radovljica: Didakta, 2010, 126 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | živali v naravi

Leksikon na pregleden in razumljiv način predstavi enainšestdeset živalskih vrst, nanizanih po abecednem vrstnem redu, kar je še posebej priročno za mlajše bralce. Koncept predstavitev je z besedilom na levi in s celostransko živalsko fotografijo na desni strani zastavljen celovito in pregledno. Preprostim vprašanjem (zbranih jih je več kot štiristo) sledijo ustrezni, razumljivi in mestoma zabavni odgovori (»Ali lahko povodne konje jahamo?«, »So zlate ribice dragocene?« itd.), ki so primerno dolgi in prilagojeni otrokom, saj podajajo osnovno znanje o posamezni živalski vrsti. Posamezne predstavitve popestrijo tudi okvirčki z zanimivimi dodatnimi informacijami (»Ali veš, ...«). Besedilo je zračno in dobro organizirano, pogrešamo le nekoliko več dinamičnosti in svežine pri samem oblikovanju, ki je dokaj klasično in togo. Knjiga je primerna za družinsko branje, brez večjih težav pa jo lahko otroci berejo tudi samostojno. (KP)

Möller, Anne: 3 naslovi: **Čukova družina, Gnezda gradimo, votline dolbemo: kako žuželke skrbijo za svoje otroke? Po zemlji in po zraku: kako potujejo rastline?**

Prev. Janez Juvan. Ilustr. Anne Möller. Olševke: Narava, 2008, 25 str.

| 5 | 1. stopnja | slikanica poučna | sove

Anne Möller ni poklicna biologinja, kakor bi upravičeno pomislili ob prebiranju njenih slikanic. Je mlada nemška slikarka, diplomirana grafičarka in v eni od slikanic pove, da ji je opazovanje prizorov iz narave za študij grafike razkrilo veliko simpatijo do narave in njenih procesov. S preprostim in stvarnim besedilom potrpežljivo in otroku razumljivo niza podrobnost iz neizmerno bogatega sveta

narave, v ilustraciji pa njena naravoslovna natančnost žari v umetniško izpovednih barvnih izpeljavah. Slikanice o potovanju semen, o izumih narave, s katerimi ohranja življenje, o ujeti, ki si upa živeti v bližini človeka, ter o gnezdenju žuželk in njihovi skrbi za zarod, so vrhunske tako iz naravoslovno pedagoškega kot estetskega vidika. (VZ)

Praprotnik Zupančič, Lilijana: **Žuželčji zakaji**.

Ilustr. Lilijana Praprotnik Zupančič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Žlabudron), 46 str.

| 5 | 1. stopnja | [ODLIČNO], humor, slikanica poučna, tipografija različna

| živali v naravi, žuželke

Žuželčji zakaji je spet še ena slikanica, kjer Lila Prap z že preizkušenim in priljubljenim aparatom enakovredno kakovostno piše besedila, ilustrira in oblikuje slikanico kot celoto. Toda tudi tokrat v vrsti "zakajev" ne prinaša le novih znanj, ampak tudi nove domislice: ena od njih je že to, da se avtorica prvič loti obravnavanja živali, ki so v resnici veliko manjše kot na ilustracijah v knjigi. Žuželke predstavljajo in komentirajo knjižne uši. "Priročni živalski vrt z žuželkami", kot slikanico le-te imenujejo, prinaša vprašanja in poučne informacije, katerih verodostojnost zagotavlja sodelavec iz Prirodoslovnega muzeja. O vseh žuželkah so dodane iskriče domislice in nazadnje seveda tudi o knjižnih ušeh, ki med drugim modrujejo tudi o tem, kaj vse knjige prinašajo, kako hranljive so, toda pričujoča je tudi tako zanimiva, da bi jo bilo škoda pojesti. Na kraju slikanice je "drevo" oz. preglednica vseh 14 predstavljenih žuželk. Lila Prap je ena najbolj priljubljenih sodobnih slovenskih ilustratorok, ki je uveljavljena tudi v mednarodnem prostoru, z japonskimi risankami pa se "vrača" v domači prostor. Umetnica je bila uvrščena na IBBY častno listo, bila pa je tudi večkrat med kandidati za nagrado ALMA in Andersenovo nagrado. (TJ)

Rheenen, Barbara van: **Kiti**.

Prev. Urška Kaloper. Ilustr. Barbara van Rheenen. Murska Sobota: Pomurska založba, 2011.

(Zvedavček), 22 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje, prepognjeni listi, slikanica poučna, zavihki

| kiti, živali v naravi

Seidensticker, John; Lumpkin, Susan: **Plenilci**.

Prev. Tina Stanek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Pustolovec), 61 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | plenilci, živali v naravi

(Za anotacijo glej Dyer, Alan: Vesolje; ASTRONOMIJA)

Simon, Francesca: **Grozni Gašper**. Več naslovov: **Dinozavri, Gomazeča golazen, Hrana, Telo, Svetovni rekordi, Šport, Živali**.

Prev. Ida Sternad. Ilustr. Tony Ross. Tržič: Učila International, 2013. (Grozni leksikon), 94 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih | živali v naravi, žuželke

S satiričnimi zgodbicami Groznega Gašperja se v slovenščini srečujemo vse od leta 2004 v odličnih prevodih Polonce Kovač, od leta 2012 pa so se tem leposlovnim vragolijam pridružile še poučne različice z zbirko Grozni leksikon v prav tako odličnem prevodu Ide Strnad. Pisateljica in ilustrator sta tudi v teh knjigah ohranila osnovni namen nagovarjanja mladega bralca: ni nujno, da je vse tako, kot se zdi, in ni nujno, da je vse tako resno, kot želi biti, je pa vredno stvari spoznavati in o njih premisliti. Teme posameznih zvezkov so zaokrožene v prepoznavne standardne skupine znanj (doslej prevedeni zvezki so iz območja paleontologije, športa, anatomije, zoologije in hranoslovja), vsebina znotraj zvezkov pa je organizirana v mini poglavja od osnovne predstavitve do skrajnih posebnosti. Prav ta mini poglavja pa že z naslovi ponujajo poleg stvarnih podatkov kopico duhovitih asociacij in domislic, z njimi pa velikokrat tudi premislek o našem stereotipnem poznavanju stvari. In še, kar ni zanemarljivo, otroci se ob branju veliko naučijo, ne da bi to sploh opazili. (VZ)

Tait, Noel: **Žuželke in pajki.**

Prev. Andreja Cesar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | pajki, živali v naravi, žuželke

(Za anotacijo glej Vogt, Richard Carl: Deževni gozd; NARAVOSLOVJE)

Weinhold, Angela: **Nevarne živali.**

Prev. Petra Anžlovar. Tržič: Učila International, 2013. (Kaj? Kako? Zakaj?), 18 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica kartonka, zavihki | narava, živali v naravi

(Za anotacijo glej: Erne, Andrea: Odkrivamo vesolje; ASTRONOMIJA)

Pripravila: mag. Tilka Jamnik